

УКРАЇНСЬКА ПЕДАГОГІЧНА МАТРИЦЯ – ЗБАГАЧЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ

*Васецька Л. В., Дарюга О. А.
Полтава, Україна*

Сьогодні освітня система України знаходиться у процесі посиленої модернізації, навіть в умовах воєнного стану стараючись якомога швидше пристосуватися до сучасних європейських тенденцій. Разом з тим ми враховуємо тисячолітній досвід університетських традицій континенту, його численних коледжів, а також те, що «Згідно з історичним розвитком інтелекту людини та його практичною спроможністю, на передній план мають вийти народи, здатні до створення і використання високих технологій. З другого боку, перед народами, наука і освіта яких знаходиться в занедбаному стані, постає реальна загроза перетворення в пасивного споживача історії або ж асиміляції в інтелектуально більш розвинуті спільності» [2]. У цьому контексті українським вченим – педагогом і філософом – В. П. Андрущенком [2] проаналізовано цілком реальні потенції інтелектуального розвитку саме українського народу, держави й культури, присутності нашої країни на європейській, світовій геополітичній царині, зрощування конкурентоздатності України на основі розвитку науки і освіти, виявлені й проаналізовані основні тенденції розвитку освіти, шляхи та чинники її модернізації відповідно до внутрішніх потреб, вимог Болонського процесу. Практичні рекомендації, сформовані В. П. Андрущенком на основі цієї наукової бази, закладені у підвалини «Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті» [там же], у котрій, зокрема, вказано: «Необхідно істотно зміцнити навчально-матеріальну базу, здійснити комп'ютеризацію навчальних закладів, впровадити інформаційні технології, забезпечити ефективну підготовку та підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, запровадити нові економічні та управлінські механізми розвитку освіти. Усі ці проблеми потребують першочергового розв'язання» [6]. Тож розробку та реалізацію усіх своїх управлінських рішень у нашому коледжі сумісно звіряємо саме із цими вимогами, вважаємо їх першочерговими на даному етапі намагань увіходження нашої країни у загальноєвропейський освітній простір не на гостини, але і як повноправні його автори.

«...Європа – це не тільки євро, банки й економіка: вона повинна стати також і Європою знань. Отже, необхідно будувати і посилювати інтелектуальну, культурну, соціальну й технічну базу нашого континенту. Особливо це стосується університетів, що продовжують відігравати переломну роль у такому розвитку», так зазначено у «Спільній декларації про гармонізацію архітектури Європейської системи вищої освіти» [7], до розробки котрої також доклали немало праці наші вітчизняні науковці.

Відтак, природно, що здійснюючи різноманітні інновації відповідно до так званого Болонського процесу, ми повинні почуватися повноправними

партнерами поруч з європейськими країнами, не культивуючи у собі раніше живе потаємне відчуття меншовартості, але – навпаки: «Запозичуючи нове і впроваджуючи його у вітчизняну практику, ми повинні зберігати й примножувати те, що напрацьовано віками, українську педагогічну матрицю, яка є серйозним надбанням європейського і світового педагогічного досвіду. Адже серед дев'яти найславетніших педагогів світу є п'ять українців: Пирогов, Ушинський, Драгоманов, Макаренко і Сухомлинський, чії задуми та практичні розробки, досвід вивчають у всьому світі» [3, с. 463]. Без сумніву, їхні праці – багаті творчі ідеї, котрі, до того ж, стали креативними, тобто були втіленими їхніми авторами в реальність за їхнього життя.

Отож, саме про креативність, а не лишень творчість своїх студентів дбаємо ми сьогодні у своєму коледжі навіть за умов крайньої [5, с. 4] ба навіть так званої «жорсткої невизначеності» [4, с. 66] (в умовах воєнного стану, пандемії covid-19, дистанційної а чи змішаної форми навчання). А тому цілком реально сприяють різноманітні творчі конкурси (суто технічного спрямування й технічно-гуманітарного), заохочування наших студентів та викладачів до роботи над науково-практичними проєктами, що активно працює на перспективу вирощування саме креативних спеціалістів, а також «...недопущення „відтоку мізків” з нашої держави; підготовку фахівців, спроможних захистити інтереси України у жорстких умовах світової конкуренції» [3, с. 10].

Неодноразово повертаючись до ідеї В. П. Андрущенка щодо вітчизняної педагогічної матриці, котра вже поступово визнається у світі й педагогічною матрицею Європи, з котрою нас ріднять тисячолітні кривні зв'язки, бачимо, що творена вона величними постатями вітчизняної науки, котрих ми згадали вище. Для педагогіки – як теоретичної, так і практичної – їхня спадщина має теж саме значення, що й таблиця множення для математиків а чи «Періодична таблиця хімічних елементів Д. І. Менделєєва» для хіміків. Причому тут особливу роль їхні праці відіграють в аспекті виховання душевності, емпатії юних поколінь, без чого усі наші досягнення, зокрема, у плані тотальної комп'ютеризації та удосконаленого управління, нічого не вартують. «Сучасне суспільство і життя людини все більше мені нагадує човен, якого прагматизм нахилив уже в одну сторону так, що у нас „з'явилася можливість” перевернутися. Вирівняти цього човна можна тільки правильним, духовним, моральним вихованням, ми повинні повернути освіті загалом і педагогічній освіті зокрема душевність, про яку говорив ще великий В. О. Сухомлинський, дати для сучасного вчителя ось цю педагогічну матрицю і за нею виховувати нове покоління» [1, 2].

Список використаних джерел:

1. Андрущенко В., Андрущенко Т., Савельєв В. Ціннісний дискурс в освіті (у семи книгах) Книга перша Конституціоналізація освітнього простору Європи: аксіологічний вимір. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Andruschenko_Viktor/Informatsiinyi_vymir_suchasnoi_osvity.pdf (дата звернення: 13.01.2023).
2. Андрущенко В. П. Наукова діяльність : НПУ ім. М. П. Драгоманова. URL: https://npu.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=306%3Ass-&lang=ua (дата звернення: 13.12.2022).

3. Інтеграція в європейський освітній простір: здобутки, проблеми, перспективи : Монографія за заг. ред. Ф. Г. Вашука. Серія «Євроінтеграція: український вимір», вип. 16. – Ужгород : ЗакДУ, 2011. – 560 с.
4. Кардаш Н. Г. Розробка і прийняття управлінських рішень у педагогічному менеджменті. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеню «Магістр». Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2022. – 128 с.
5. Карпов А. В. Психологія менеджменту : Навчальний посібник. – К., Просвіта, 2010. – 581 с.
7. Про Національну доктрину розвитку освіти : Указ Президента України. URL: http://schoolchem.ho.ua/ZavKab/NormD/1_7_nac_doktryna.pdf (дата звернення: 15.01.2023).
8. Спільна декларація про гармонізацію архітектури Європейської системи вищої освіти. URL: <http://www.pedahohikam.net/nervs-1054-1.html> (дата звернення: 11.02.2023).

ЗМІСТ ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

*Величко Р. М.
Полтава, Україна*

Актуальність проблеми формування дослідницьких компетентностей піднімається у навчальних та наукових дослідженнях і дедалі більше привертають увагу багатьох вчених, оскільки пов'язана з основними якісними змінами, масштабними інноваціями, які ми бачимо в суспільстві, економіці, освіті, міжнародних відносинах.

У Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», Указі Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» як нагальне завдання вищої педагогічної освіти визначається необхідність підвищення дослідницької компетентності керівників закладів загальної середньої освіти, здатних забезпечувати інноваційний поступ сучасної системи освіти. Дослідницька компетентність сприяє підвищенню якості освітнього процесу, створенню нових технологій навчання, постійному професійному зростанню керівників упродовж усього життя і, як наслідок, – забезпечення конкурентоспроможності на ринку праці. Дослідницька діяльність розглядається як цілісна система принципів і методів вивчення суб'єктів освітнього процесу.

У працях сучасних вчених Л. Ващенко, М. Голованя, О. Савченко, В. Яценко та ін. дослідницька компетентність трактується як інтегративна якість педагога, компонентами якої є знання, уміння, навички, ціннісні ставлення та досвід педагогічної діяльності; ця якість проявляється у готовності і спроможності здійснювати дослідницьку діяльність на основі використання методів наукового пізнання та творчого підходу до вирішення проблем власної педагогічної діяльності.